

РОБОТА

на тему:

«Аналіз інноваційної діяльності підприємств України за період 2002-
2008рр.»

Аналіз інноваційної діяльності підприємств України 2002-2007 рр.

У 2003-2004 роках в інноваційній сфері проявилися тенденції, які свідчать про розгортання певних деструктивних явищ.

У 2002-2004 рр. кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації, скоротилась більше, ніж на 36 % (порівняно з 2000-2002 роками), що є дуже значним падінням, яке відбулося всього за два роки.

У 2003 р. продовжувалось зростання кількості поданих заявок на видачу охоронних документів та кількості отриманих охоронних документів у Державному департаменті інтелектуальної власності України. Кількість поданих заявок зростає з винаходів - на 22,9 %, корисних моделей - на 44,3 %, промислових зразків - на 2,8 %. У свою чергу, кількість отриманих охоронних документів зростає з винаходів - на 20,9 %, корисних моделей - на 67,5 %, промислових зразків - на 19,9 % (у порівнянні з 1999-2000 рр.). Але ці показники не можуть тішити, враховуючи, що в 2003р. питома вага деклараційних патентів склала 71,7 % і збільшилась порівняно з 2002 р. на 4,8 проц. пункти (див. табл. 1).

Таблиця 1. Питома вага деклараційних патентів у загальній кількості виданих патентів на винаходи (1999-2003 рр)

	1999	2000	2001	2002	2003
Питома вага зареєстрованих патентів без проведення експертизи по суті (з 2000 р. - деклараційних патентів) у загальній кількості виданих патентів Державним департаментом інтелектуальної власності України, %	12,1	70,4	80,1	66,9	71,7

У 2003 р. продовжувалось зростання кількості використаних об'єктів інтелектуальної власності. Причому необхідно зазначити, що це зростання відбувалось при певному поліпшенні галузевої структури: ліцензійних договорів. Зміна в 2004 р. законодавства у сфері охорони прав

інтелектуальної власності призвела до виведення з господарського обігу об'єктів інтелектуальної власності - деклараційних патентів на винаходи. Це спричинило значні зміни в динаміці показників інноваційної діяльності підприємств та організацій України.

Таблиця 2. Кількість та динаміка поданих заявок на видачу охоронних документів в 2003-2004 рр.

	Подано заявок на видачу охоронних документів					
	Державний департамент інтелектуальної власності України			Патентні відомства іноземних держав		
	2003	2004	2004 до 2003, %	2003	2004	2004 до 2003, %
Усього у тому числі:						
- винаходи	7703	7034	91,3		305	90,8
- корисні моделі	7013 319	3466 3214	49,4	336	179	70,8 105.8
- промислові зразки	371	354	1007,5	253 52 31	55 71	229,0
			95,4			

Кількість заявок на винаходи, поданих у 2004 р. до Державного департаменту інтелектуальної власності України, порівняно з 2003 р. зменшилась у 2 рази, в той же час, число заявок на корисні моделі зросло в 10 разів (див. табл. 2)

Аналогічні процеси відбувалися в сфері отримання охоронних документів у Державному департаменті інтелектуальної власності України. На 9,2 % зменшилось число отриманих патентів на винаходи, а на корисні моделі - збільшилось у 4,7 рази (див. табл. 3). Такі процеси також стали наслідком суттєвих змін в законодавстві України з питань охорони інтелектуальної власності.

Таблиця 3. Кількість та динаміка отриманих охоронних документів в 2003-2004 рр.

	Отримано охоронних документів						Використано об'єктів промислової власності		
	України			іноземних держав					
	2003	2004	2004 до 2003,%	2003	2004	2004 до 2003,%	2003	2004	2004 до 2003,%
Усього	7312	7627	104,3	193	222	115,0	4366	5347	122,5
у тому числі:									
- винаходи	6706	6088	90,8	129	140	108,5	3592	4122	114,8
- корисні моделі	268	1264	471,6	31	52	167,7	181	574	317,1
- промислові зразки	338	275	81,4	33	30	90,9	593	651	109,8

Звісно, що ситуація, яка склалася в 2000-2003 рр., коли 70-80 % патентів на винаходи були деклараційними, є не нормальною. Врешті-решт, вона не сприяла економічному поживленню і залученню капіталовкладень у стратегічній перспективі.

Однак повне виведення з господарського обігу деклараційних патентів було б виправданим в умовах, коли існувала можливість проведення кваліфікаційної експертизи за всіма заявками якісно і в оптимальні терміни. Для цього потрібен комплекс ресурсів, який включає відповідні фінансові, інформаційні, технологічні ресурси та розгалужений штат висококваліфікованих експертів. Звісно, що на сьогодні день в повному обсязі такого комплексу ресурсів держава не має. Враховуючи сказане, можемо констатувати, що ліквідація деклараційних патентів може призвести до того, що заявки розглядатимуться роками, а інновації в цей час не використовуватимуться.

У 2004 р. продовжувалось зростання конкурентоспроможності вітчизняного інноваційного потенціалу на міжнародній арені, хоча призупинилися його темпи. Кількість патентів на винаходи та корисні моделі, отриманих за кордоном, в 2004 р. відповідно зросла на 8,5 та 67,7 %

(в 2003 р. ці показники відповідно склали 20,6 та 158,3 %), а кількість отриманих охоронних документів на промислові зразки взагалі зменшилась на 9,1 % (див. табл. 3).

На жаль, необхідно констатувати, що в 2004 р. майже на 30 % зменшилась кількість заявок на винаходи, поданих українськими суб'єктами в патентні відомства іноземних держав, та суттєво призупинилися темпи подачі заявок на видачу охоронних документів на корисні моделі (див. табл. 2). З високою часткою ймовірності можна передбачати, що коли ці тенденції збережуться протягом наступних 2-3 років, то вони неминуче призведуть до початку падіння конкурентоспроможності вітчизняного інноваційного потенціалу на світовій арені.

У 2000-2004 рр. в інноваційній сфері економіки України переважали в основному деструктивні процеси. В 2000 р. розпочалося певне інноваційне зростання, яке, однак, тривало всього три роки. Вказане зростання, без сумніву, було позитивним явищем. Але через його певні характерні особливості воно не могло стати підґрунтям для інноваційного розвитку економіки не тільки в середньостроковій та стратегічній, а навіть у тактичній перспективі.

У 2003-2004 рр. в інноваційному секторі розпочалися певні деструктивні процеси. Особливе занепокоєння викликає значне зниження кількості промислових підприємств, що впроваджували інновації. Крім того, зменшення кількості заявок на винаходи, поданих в патентні відомства зарубіжних країн, може призвести в перспективі до суттєвого зменшення конкурентоспроможності вітчизняного інноваційного потенціалу на світовій арені, певне підвищення якого відбулося в 2000-2002 рр.

Таблиця 4. Кількість інноваційно-активних промислових підприємств за видами економічної діяльності у період 2005-2007 рр.

	2005		2006		2007	
	всього	відсотків до загальної кількості підприємств	всього	відсотків до загальної кількості підприємств	всього	відсотків до загальної кількості підприємств
Всього	21	6,5	22	6,5	25	7,3
Добувна промисловість	-	-	-	-	-	-
Переробна промисловість у тому числі	18	6,6	19	6,7	24	8,3
виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	3	2,8	4	3,8	6	6
легка промисловість	-	-	-	-	-	-
оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів	-	-	-	-	-	-
целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	1	7,1	1	7,1	1	6,7
хімічна та нафтохімічна промисловість	-	-	-	-	-	-
виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	3	10,3	4	14,3	4	13,8
металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	2	11,8	2	11,8	1	5,3
машинобудування	9	15,5	8	12,9	12	19
виробництво машин та устаткування	5	14,3	5	13,9	7	20
виробництво електричного, електронного та	3	15	2	8,3	4	15,4

оптичного устаткування						
виробництво транспортних засобів та устаткування	1	33,3	1	50	1	50
виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	3	7,5	3	6,8	1	2,3

Як видно з таблиці 4, кількість інноваційно-активних підприємств з кожним роком збільшується, винятком є металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів, де ми спостерігаємо спад. Майже стабільними є підприємства, які займаються виробництвом транспортних засобів та устаткування. Також зменшилась кількість інноваційно-активних промислових підприємств, які займаються виробництвом та розподіленням електроенергії, газу та води у 2007 році, порівняно з попередніми роками.

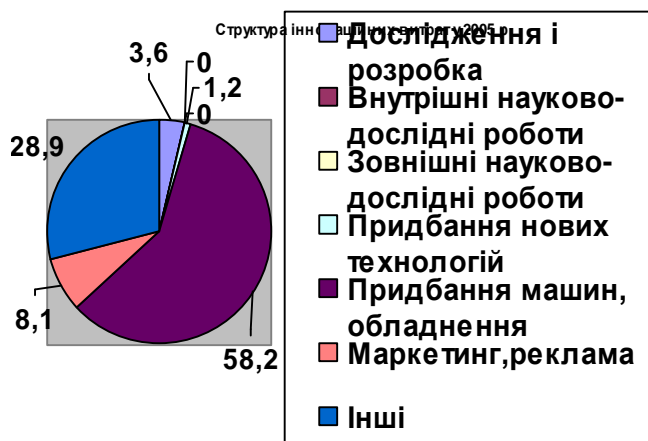
Таблиця 5.

Загальний обсяг інноваційних витрат у промисловості 2005-2007рр.

	2005		2006		2007	
	тис. грн	відсотків до загального обсягу	тис. грн	відсотків до загального обсягу	тис. грн	відсотків до загального обсягу
Всього, у тому числі за напрямками	18071,6	100	136249	100	91948,2	100
Дослідження і розробка	657,7	3,6	702,8	0,6	28,2	0
Внутрішні науково-дослідні роботи	-	-	-	-	2	0
Зовнішні науково-дослідні роботи	-	-	-	-	26,2	0
Придбання нових технологій	205,6	1,2	7405,3	5,4	1,1	0
Придбання машин, обладнання, установок,	10513,6	58,2	123224	90,4	64310,1	70

інших основних засобів та капітальні витрати, пов'язані з впровадженням інновацій						
Маркетинг, реклама	1471,8	8,1	527,7	0,4	-	-
Інші	5222,9	28,9	4389,6	3,2	27608,8	30

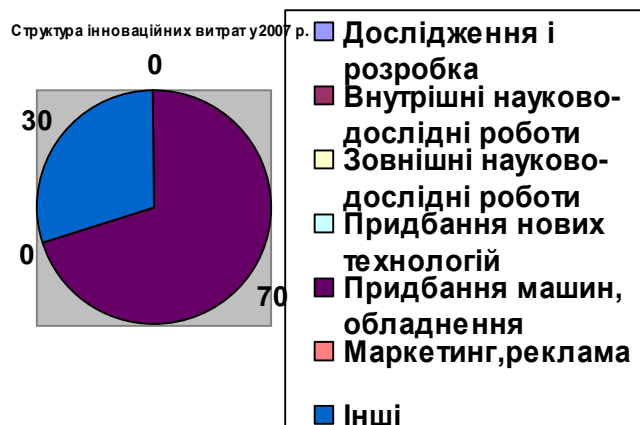
Виходячи з таблиці 5, ми можемо побачити, що найбільший відсоток витрат у 2007р. склали витрати на придбання машин, обладнання, установок, інших основних засобів та капітальні витрати, пов'язані з впровадженням інновацій. Проте у 2006р. ця частка становила 90,4%, тобто майже на 20,4% знизилася витрати на придбання обладнання. Структуру інноваційних витрат у промисловості по рокам зображено на мал.1.1-1.3.

Мал.1.1. Структура інноваційних витрат у 2005 р.

Мал. 1.2. Структура інноваційних витрат у 2006 р.

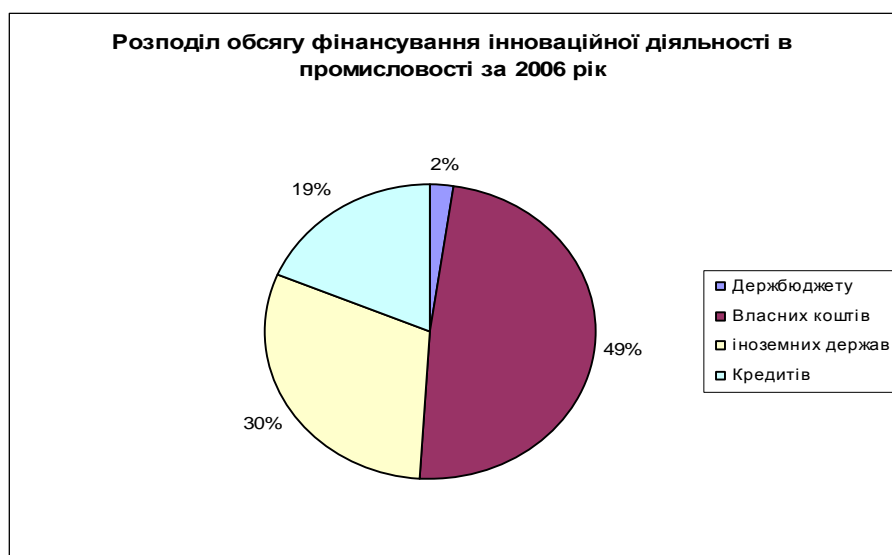

Мал. 1.3. Структура інноваційних витрат у 2007 р.

Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності в промисловості представлений у таблиці 6.

Таблиця 6. Фінансування інноваційної діяльності в промисловості за 2005-2006рр.

	2005		2006		2007	
	тис. грн	відсотків до загального обсягу	тис. грн	відсотків до загального обсягу	тис. грн	відсотків до загального обсягу
Всього, у тому числі за рахунок	18071,6	100	136248,9	100	91948,2	100
Держбюджету	-	-	3000	2,2	-	-
Місцевих бюджетів	-	-	-	-	-	-
Власних коштів	18071,6	100	66677,9	48,9	81090,2	88,2
Коштів інвесторів	-	-	-	-	-	-
вітчизняних	-	-	-	-	-	-
іноземних держав	-	-	41165	30,3	-	-
Кредитів	-	-	25406	18,6	10858	11,8

Мал. 2. Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності в промисловості за 2006р.

З даної діаграми видно, що найбільша частка обсягу фінансування інноваційної діяльності у 2006р. припадає на власні кошти, яка у 2007 р. становить 88,2%. В той же час частка кредитів зменшилася у 2007р. на 6,8%, порівняно з 2006р.

Таблиця 7. Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації 2005-2007рр.

	2005		2006		2007	
	кількість	відсотків до загального обсягу	кількість	відсотків до загального обсягу	кількість	відсотків до загального обсягу
Всього, у тому числі	39	100	35	100	43	100
впроваджували нові технологічні процеси з них	9	23,1	4	11,4	8	18,6
маловідходні, ресурсозберігаючі, безвідходні	3	7,7	3	8,6	4	9,3
освоювали виробництво	7	17,9	6	17,1	5	11,6

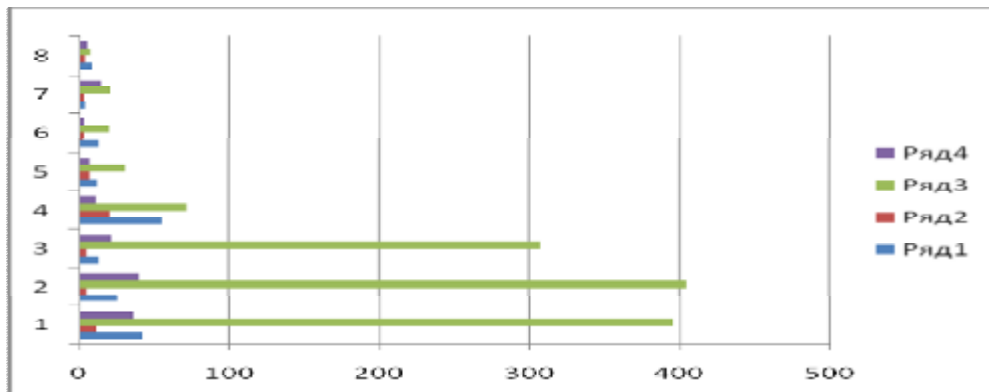
інноваційних видів продукції						
з них нові види техніки	2	5,1	3	8,6	4	9,3
здійснювали комплексну механізацію та автоматизацію виробництва	3	7,7	6	17,1	10	23,2
реалізували інноваційну продукцію	20	51,3	19	54,3	20	46,5

Аналізуючи таблицю 7, можна зробити висновок, що тенденції до зростання не видно, а виявляється різкий перепад у загальній кількості підприємств, що впроваджували інновації, тобто ми бачимо, що у 2006р. кількість підприємства знизилася на 4 підприємства, але у 2007 р. зросла до 43 підприємств.

Впровадження прогресивних технологічних процесів та освоєння виробництва нових видів продукції у промисловості на протязі 1995-2007рр. наведено у таблиці 8.

Таблиця 8. Впровадження прогресивних технологічних процесів та освоєння виробництва нових видів продукції у промисловості

	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Впровадження нових прогресивних технологічних процесів	42	26	13	55	12	13	4	8
з них маловідходних ресурсозберігаючих і безвідходних	11	5	5	21	7	3	3	4
Освоєно виробництво нових видів продукції, найменувань	395	405	307	72	31	19	20	7
з них нових видів техніки	36	40	22	11	7	3	14	5

Розглядаючи діаграму зробили висновки, що найбільше освоювались нові види продукції у 1995-2002рр., спостерігається тенденція спадання. Можна відзначити, що у 2003 році найбільше впроваджували нові прогресивні технологічні процеси, у 1995 році було найбільше освоєно виробництво нових видів продукції . Як видно з таблиці, показники, починаючи з 2003 року, різко падають, це тому що з цього періоду розглядається освоєння видів інноваційної продукції, а на 2007 рік вони становили 7 видів.